

Het nieuwe **NATUURDECREET** in een **notendop**

Versie
Juni '14

Gevolgen van het **nieuwe natuurdecreet**
voor **vrijwilligers** van **Natuurpunt**

LEESWIJZER	3
BRONVERMELDING EN DANK	3
UITGANGSPUNTEN	4
UITVOEREN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN	5
1. NATURA 2000 PROGRAMMA	5
2. MANAGEMENTPLANNEN NATURA 2000.....	6
3. SOORTBESCHERMINGSPROGRAMMA'S.....	8
4. (ANDERE) MANAGEMENTPLANNEN.....	8
5. MONITORINGPROGRAMMA'S.	9
STERKSTE SCHOULDERS	10
ACHTERGROND: DE PROGRAMMATISCHE AANPAK STIKSTOF (PAS).....	10
AANPASSINGEN AAN DE (NATUUR)BEHEERPLANNEN	12
GEÏNTEGREERD BEHEER	12
NIEUWE TOEGANKELIJKHEIDSREGELING	12
EEN BEHEERPLAN IS EEN CONTRACT	14
4 TYPES BEHEERPLANNEN	15
WILLEN OF MOETEN ?.....	16
ANDERE WIJZIGINGEN	19
STANDSTILL.....	19
BOS	19
REGIONALE LANDSCHAPPEN EN BOSGROEPEN: OVER NAAR PROVINCIE	19
POLDERGRASLANDEN	19
BRONNEN	20
WOORDENBOEK EN AFKORTINGEN	21
AFKORTINGEN	23

Leeswijzer

Op vrijdag 25 april 2014 keurde het Vlaamse Parlement het “Decreet tot wijziging van de regelgeving inzake natuur en bos goed”. Dit wijzigingsdecreet houdt een verregaande wijziging in van het bestaande natuur- en bosdecreet. Het decreet zal van kracht worden na publicatie in het staatsblad, we verwachten rond eind juli 2014.

In dit document willen we de voornaamste wijzigingen toelichten. Deze en de volgende regering zal dit decreet verfijnen en uitvoeren door het opstellen en uitvoeren van ‘uitvoeringsbesluiten’. De verwachting is dat die pas einde 2014 zullen afgewerkt zijn. Omdat deze vaak meer impact zullen hebben op het terrein, verwijzen we in deze tekst vaak naar teksten van de ontwerp uitvoeringsbesluiten, voor zover ze bestaan en voor zover er sprake is van voldoende politieke en maatschappelijke consensus.

Wie op zoek is naar gedetailleerde informatie over de concrete gevolgen van deze herziening op concrete reservatendossiers, zal nog even geduld moeten hebben. Zodra alle uitvoeringsbesluiten goedgekeurd zijn (naar verwachting einde 2014) plannen we de opmaak van een handleiding natuurbeheerplannen.

Bronvermelding en dank

Delen van de tekst komen uit het gezamenlijk advies van Minaraad en SALV over het voorontwerp van decreet tot wijziging van regelgeving inzake natuur en bos. Natuurpunt dankt de auteurs uitdrukkelijk.

Verder is vooral gebruik gemaakt van officiële documenten, nota’s van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en persberichten. Ook naar al die auteurs gaat onze erkentelijkheid. Een (ongetwijfeld onvolledige) lijst is achteraan bijgevoegd, met weblinks voor als je de volledige wetgeving wil nalezen.

Contact

Wim Van Gils
Diensthoofd beleid
Wim.vangils@natuurpunt.be

Uitgangspunten

De aanpassingen aan het bestaande natuurdecreet en bosdecreet vertrokken van drie doelstellingen:

De voornaamste is de **uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen** (IHD). Dit zijn de concrete doelstellingen voor de NATURA 2000 gebieden (de vogelrichtlijngebieden en habitatrictlijngebieden). In 2014 werden voor bijna alle NATURA 2000 gebieden doelstellingen vastgelegd. Parallel is ook gewerkt aan afspraken over de uitvoering van de doelen. Om de doelen te kunnen uitvoeren, is een decretale (=wettelijke) verankering van die afspraken nodig. Zo worden een aantal begrippen verduidelijkt, zodat iedereen het over hetzelfde heeft. Er zijn ook nieuwe afspraken over de manier waarop de doelen worden toegewezen aan concrete percelen en gerealiseerd (nieuwe planfiguren en organisatiestructuren).

Een tweede doelstelling is de **integratie van het natuurbeleid en het bosbeleid**. Het onderscheid tussen natuur- en bosbeleid is al enige tijd achterhaald. Nu zijn er aparte plannen voor natuur en bos. In de toekomst zal er nog slechts één soort beheerplan bestaan waarin zowel bos als natuur zitten.

Een derde doelstelling is om **meer actoren te betrekken bij het natuurbeheer**. Met name boseigenaars en private grondeigenaars vragen al een tijd meer mogelijkheden. Dat kan niet los gezien worden van de omvang van de IHD: het is praktisch onmogelijk om die alleen met de overheid en de natuurverenigingen te realiseren. Het nieuwe beheerplan geeft iedereen dezelfde mogelijkheden. De focus verschuift van de vraag *wie* iets doet naar de vraag *wat* er gebeurt.

Natuurpunt steunt deze uitgangspunten. Wij willen onze verantwoordelijkheid nemen in onze gebieden, wij verwelkomen iedereen die een bijdrage wil leveren voor meer natuur en ook het wegnemen van het artificieel onderscheid tussen natuur en bos steunen wij.

Gedurende het hele besluitvormingsproces hebben we wel gepleit voor continuïteit en voor voldoende garanties op een hoge beheer kwaliteit.

In deze nota behandelen we de wijzigingen in drie grote blokken

1. Wijzigingen in functie van de uitvoering van instandhoudingsdoelstellingen
2. Wijzigingen aan het beheerplan
3. Andere wijzigingen

Uitvoeren instandhoudingsdoelstellingen

In het oude natuurdecreet van 1997 stond het woord instandhoudingsdoelstellingen zelf niet in, wel 'instandhoudingsmaatregelen' en 'ecologische vereisten'. Daarbij stond dan vermeld: "De Vlaamse regering stelt hiervoor nadere regels vast". Die regels en concrete uitvoeringsplannen staan nu wel uitgelegd in het recent gewijzigde natuurdecreet.

Het instandhoudingsbeleid bestaat uit de volgende onderdelen:

1. een Vlaams Natura 2000-programma,
2. managementplannen Natura 2000 voor speciale beschermingszones (SBZ),
3. soortenbeschermingsprogramma's voor de leefgebieden van Europees te beschermen soorten:
4. managementplannen, buiten de speciale beschermingszones.
5. monitoring

1. Natura 2000 programma

De Vlaamse regering stelt een Natura 2000 programma voor heel Vlaanderen vast, dat voorbereid wordt door het ANB. Dit programma heeft een zesjaarlijkse cyclus, en legt vast wat de taakstelling is voor de komende zes jaar. De inhoud van het programma bestaat minstens uit:

- De taakstelling: het ambitieniveau
- De acties die hiervoor nodig zijn
- De betrokken actoren
- De kosten: een financiële raming, minstens voor natuurontwikkeling;
- natuurbeheer;
- verwerving van terreinen ten behoeve van het natuurbehoud;
- verbetering van het natuurlijk milieu;
- flankerende maatregelen, zoals begeleiding voor (landbouw)bedrijven die hun werking moeten aanpassen.

Het Natura 2000 programma definieert acties binnen én buiten de SBZ's. Het programma fungeert als kader voor de managementplannen Natura 2000. Tweejaarlijks wordt er een voortgangsrapport opgemaakt en bekendgemaakt. Zesjaarlijks gebeurt er een evaluatie op basis van de realisatiegraad van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen.

Beleidsmatig is de opmaak van het budget het belangrijkste onderdeel: de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zal immers 23 miljoen euro per jaar extra budget vereisen (volgens een berekening van ANB).

De gewestelijke overleginstantie

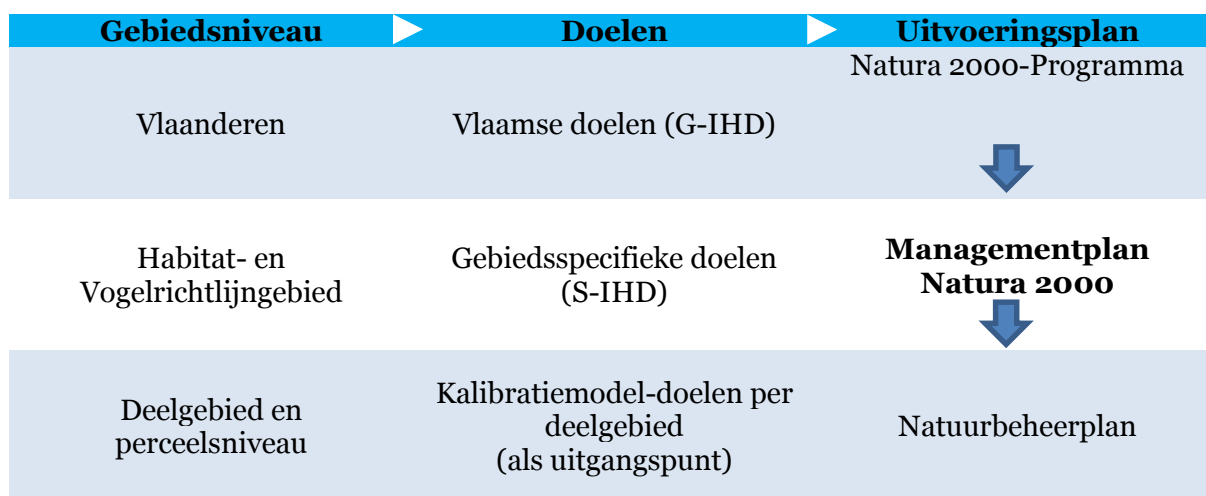
De afgelopen jaren werd er intens overlegd over de IHD's tussen de actoren binnen de zogenaamde 'IHD overleggroep'. Die werking wordt nu voortgezet, maar de groep verandert van naam en wordt de "gewestelijke overleginstantie". Deze wordt door de Vlaamse regering aangesteld, ze bewaakt de voortgangsbewaking, adviseert over de afzonderlijke managementplannen Natura2000 en over alle overige beleidsmatige problemen die zich kunnen aandienen. Ze wordt voorgezeten door ANB, en daarnaast zullen naar verwachting vanuit de administratie ook INBO, VLM, en VMM deelnemen.

Ook de relevante sectoren uit het buitengebied zitten mee aan tafel (landbouw, jagers, land- en boseigenaars, natuurorganisaties).

2. Managementplannen Natura 2000

De Managementplannen Natura 2000 zijn de concrete plannen per Speciale Beschermingszone (SBZ). De managementplannen bouwen verder op de werkwijze van de natuurrichtplannen. De bestaande natuurrichtplannen blijven (voorlopig) gelden, maar er komen er geen nieuwe meer bij.

Relatie tussen Natura 2000 Programma, managementplan Natura 2000 en natuurbeheerplan

Inhoud

De **inhoud** bestaat minstens uit de volgende onderdelen

- 1° de taakstelling: de instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteiten per SBZ
- 2° een oppervlaktebalans, die in tabelvorm per habitat en soort de taakstelling aangeeft;
- 3° een inspanningsmatrix, die een opgave bevat van de acties
- 4° een taakstelling inzake de verbetering van het natuurlijk milieu gekoppeld aan de actiegebieden (zie kadertekst PAS)
- 5° een richtkaart die de volgende elementen bevat:
  - de ligging van de actuele habitats en leefgebied van soorten
  - de ruimtelijke verdeling van de instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteiten;
  - de beheerde oppervlaktes
  - de ligging van de zoekzones en actiegebieden, (zie kadertekst)
- 6° de uitvoering van een afwegingskader tussen de realisatie van de IHD's en de andere natuurwaarden.

Overlegplatform

Elk managementplan heeft ook een **overlegplatform**, met in essentie dezelfde samenstelling als de gewestelijke overleginstantie. Indien nv De Scheepvaart, Waterwegen en Zeekanaal NV, het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust of andere Vlaamse administraties een bijdrage leveren aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszone in kwestie, worden ze toegevoegd.

Tussentijdse plannen

Om de zes jaar worden de plannen grondig herzien. Maar ook tussentijds zullen ze worden aangepast. Momenteel voorziet men de volgende fases:

- **Managementplan 1.1 - fase van de 'evidenties' - tegen eind 2014**
Wat gaan de 'sterkste schouders' (zie verder) doen? Wat is reeds gepland of waarvoor bestaan er al goedgekeurde beheerplannen? (ook bij andere sectoren: vb bosbeheerplannen van bosgroepen).
- **Managementplan 1.2 - fase van 'vrijwilligheid' - tegen eind 2017**
welk deel van de resterende S-IHD kan men vrijwillig realiseren? (door alle sectoren)
- **Managementplan 1.3 - fase van 'verplichting' - tegen eind 2019**
Welke gaten zitten er nog, en waar zal verplichtend opgetreden moeten worden om in 2020 alle doelen onder contract te hebben.

Procedure

Een managementplan Natura 2000 wordt vastgesteld door de Vlaamse regering of haar gemachtigde (= de administrateur-generaal van ANB). Als het plan dwingende bepalingen bevat, beslist alleszins de Vlaamse regering. Dat is belangrijk, omdat een maatregel die opgenomen is in een managementplan Natura 2000, ook absolute beperkingen kan opleggen, of zaken kan verbieden die wel stroken met de ruimtelijke bestemming. Een voorbeeld is het opleggen van extra mestbeperkingen in landbouwgebied. Een managementplan 2000 kan bovendien een basis vormen voor de Vlaamse regering om, tegen een vergoeding, gebodsbepalingen op te leggen aan particuliere grondeigenaars of –gebruikers.

Zoekzones en actiegebieden

In de Managementplannen NATURA 2000 wordt voorzien in de afbakening van “**zoekzones**” met het oog op het optimaal plaatsen van de instandhoudingsdoelstellingen. Deze zoekzones hebben een grote rol: ze bepalen het voorkeepsrecht, ze bepalen de reikwijdte van de passende beoordelingen, ze vormen het kader waartegen individuele beheerplannen zullen afgetoetst worden, enzovoort ...

Een zoekzone is minstens 1,5 maal zo groot als het openstaand saldo van de S-IHD. Zoekzones liggen altijd binnen SBZ.

In de plannen zullen ook “**actiegebieden**” worden aangeduid: gebieden waar specifieke acties nodig zijn om de taakstelling inzake een of meerdere relevante milieukwaliteiten voor een speciale beschermingszone te behalen. Denk vb aan gebieden waar iets moet gebeuren aan de bemesting of de grondwaterstand. Die actiegebieden kunnen gebruikt worden voor het inzetten van vb beheerovereenkomsten met landbouwers, om de doelstellingen te

behalen. Actiegebieden kunnen ook buiten SBZ liggen, als dat relevant is voor de doelstellingen binnen het gebied.

3. Soortbeschermingsprogramma's

De wettelijke basis voor de soortenbeschermingsprogramma's (SBP) bestond reeds in het soortenbesluit en is ongewijzigd. Goedgekeurde SBP's zullen richtinggevend worden voor beheerplannen.

In 2013 werd (voor het eerst) een indicatieve lijst opgesteld van de soorten waarvoor prioritair SBP's noodzakelijk zijn. Daarnaast zijn ook SBP's in opmaak over de Bever en voor de Haven van Antwerpen.

<u>Startjaar</u>	<u>Soortengroep</u>	<u>Soortnaam</u>	<u>Opmerking</u>
2011	Dagvlinders	Heivlinder	Afgewerkt, nog niet goedgekeurd
2011	Dagvlinders	Bruine eikenpage	Afgewerkt, nog niet goedgekeurd
2011	Dagvlinders	Argusvlinder	Afgewerkt, nog niet goedgekeurd
2012	Vissen	Beekprik,	Afgewerkt, nog niet goedgekeurd
2012	Vogels	Kwartelkoning	In opmaak.
2012	Vogels	Grauwe kiekendief	In opmaak.
2013	Zoogdieren	Vleermuizen spp	In opmaak.
2013	Zoogdieren	Hamster	In opmaak.
2013	Vogels	Roerdomp	In opmaak.
2013	Amfibieën en	Knoflookpad	In opmaak.
2014	Vogels	Grauwe klauwier	
2014	Dagvlinders	Gentiaanblauwtje	
2014	Dagvlinders	Veldparelmoervlinder	
2014	Hogere Planten	Groenknolorchis	
2015	Vissen	Grote modderkruiper	
2015	Vogels	Strandplevier	
2015	Libellen en Juffers	Gevlekte witsnuitlibel	
2015	Zoogdieren	Bruinvis	
2016	Vogels	Waterrietzanger	
2016	Amfibieën en	Boomkikker	
2016	Amfibieën en	Gladde slang	
2016	Vogels	Porseleinhoen	

4. (Andere) managementplannen.

De notie "managementplannen" (zonder het toevoegsel "NATURA 2000") wordt geïntroduceerd als opvolger voor de af te schaffen natuurrichtplannen, maar dan buiten de speciale beschermingszones. Het doel is bij te dragen tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen of andere gebiedsgerichte doelstellingen inzake natuurbehoud. Ook hier is het de Vlaamse regering of haar gemachtigde die de plannen vaststelt. Voor 2019 moeten minstens de zones worden aangeduid waar doelen en maatregelen in functie van de IHD's noodzakelijk zijn. De Vlaamse regering moet de procedure hiervoor regelen in een uitvoeringsbesluit, maar de voorbereiding daarvan is nog niet begonnen.

5. Monitoringprogramma's.

De Vlaamse regering moet zorgen voor een permanente en systematische monitoring met betrekking tot de staat van instandhouding van de speciale beschermingszones, en van de Europees te beschermen habitats en de soorten. De monitoring slaat ook op de oorzaken die een achteruitgang van die staat van instandhouding veroorzaken of kunnen veroorzaken. De monitoring moet dienstig zijn voor de evaluaties en voortgangsbewaking van het Vlaams Natura 2000 programma. Tot slot moet de monitoring gegevens genereren die bruikbaar zijn in het kader van de passende beoordelingen. De monitoring wordt vooral een taak voor het INBO. Over de manier waarop vrijwilligers daarbij kunnen bijdragen (en onder welke voorwaarden), wordt nog volop gesproken.

Achtergrond

Sterkste Schouders

Belangrijk principe bij de uitvoering van de IHD's is dat van de 'sterkste schouders'. Dit houdt in dat de overheid (met name het Agentschap voor Natuur en Bos) en de terreinbeherende verenigingen, in hun gebieden zoveel mogelijk van de Europees gevraagde natuur moeten realiseren.

Juridisch wordt dit opgevangen door in het decreet "een centrale rol" toe te kennen aan de in de speciale beschermingszones aanwezige administratieve overheden, evenals aan de personen of rechtspersonen die terreinen hebben verworven op basis van subsidies in uitvoering van het Natuurdecreet.

Via een uitvoeringsbesluit bepaalt de Vlaamse Regering nadere regels wat betreft de invulling van die "centrale rol".

De bestaande verplichting voor administratieve overheden, om in speciale beschermingszones de nodige instandhoudingsmaatregelen te nemen, en wel "binnen haar bevoegdheden", wordt vervangen door de situering van deze verplichting "binnen de haar door de Vlaamse Regering opgelegde taken". Daartegenover staat dat een administratieve overheid nu gebonden is aan instandhoudingsdoelstellingen, bij het nemen van beslissingen in uitvoering van de plicht om verslechtering van de natuur te voorkomen en bij het nemen van beslissingen over vergunningsplichtige activiteiten (enz.).

De terreinverwervende instanties krijgen nu dezelfde plicht tot het nemen van instandhoudingsmaatregelen, voor zover ze over een goedgekeurd beheerplan beschikken.

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Of de natuur zich kwalitatief kan ontwikkelen, is niet enkel afhankelijk van het beheer. In het drukbezette en –gebruikte Vlaanderen zijn er verschillende externe milieudrukken die een grote invloed uitoefenen op onze natuur. Stikstofdepositie vanuit de lucht is daar één van, en het belang daarvan werd ook duidelijk tijdens het IHD-overlegproces. De betrokken actoren spraken af om voor deze milieudrukken een programmatische aanpak te ontwikkelen. De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is de eerste. Voor de landbouwsector is dit een belangrijk thema omdat het een grote impact zal hebben op de vergunningen van landbouwbedrijven.

PAS

Ter uitvoering van het Natura 2000 programma kan er een programmatische aanpak ontwikkeld worden ter vermindering van milieudrukken die impact hebben op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Op dit moment wordt hard gewerkt aan de Programmatische Aanpak Stikstof, de PAS.

In afwachting van de PAS, zijn een aantal overgangsbepalingen goedgekeurd, die betrekking hebben op de (her)vergunbaarheid van nieuwe en bestaande activiteiten die voor uitstoot

zorgen. De essentie daarvan is samengevat in de volgende tabel. Merk op: de cijfers in de eerste kolom zijn verkregen via een computermodel dat werkt met hokken van één hectare.

Het cijfer geeft de individuele bijdrage van het bedrijf op de depositie op het dichtst bijgelegen hok waarin bestaand habitat is of dat in een zoekzone valt.

aandeel van een bedrijf in stikstofuitstoot, boven wat een habitat maximum aankan	Hervergunning	Uitbreiding	Nieuw
Niet relevant volgens depositiescan	Vergunning mogelijk	Vergunning mogelijk	Vergunning mogelijk
<3%	Vergunning mogelijk	Vergunning mogelijk binnen uitstoot van 3%	Niet vergunbaar
Tussen 3-50%	Vergunningsduur decretaal verlengd tot 31.12.2016, verlengbaar tot 2019.	Vergunning mogelijk mits substantiële afname emissie; voor de landbouwsector betekent dit een emissiereductie met minstens 30%	Niet vergunbaar
>50%	Vergunningsduur decretaal verlengd tot 31.12.2016	Niet vergunbaar	Niet vergunbaar

De responsabilisering van de landbouwsector wordt gekoppeld aan een monitoring: jaarlijks wordt een berekening doorgevoerd van de vergunde uitstoot. Indien de berekende vergunde uitstoot netto groeit, wordt een groei tot bijdrage 3% niet langer als niet significant beschouwd en zal het bovenstaande schema herzien worden (en dus strenger worden).

Meer informatie over de PAS verschijnt in een aparte nota, de publicatie daarvan voorzien we in juli 2014.

Aanpassingen aan de (natuur)beheerplannen

Naast de aanpassingen in functie van het IHD-beleid, bevat het decreet ook fundamentele veranderingen over de natuur- en bosbeheerplannen. Deze gelden voor alle plannen, binnen én buiten SBZ. Alle bestaande regels over beheerplannen verdwijnen en worden vervangen door een compleet nieuw kader.

Geïntegreerd beheer

Het “geïntegreerd beheer” wordt ingevoerd als een nieuw principe: het beheer van terreinen ten behoeve van het natuurbehoud moet uitgaan van het streven naar een beheer dat leidt tot de integratie van de ecologische, economische en sociale functies van het terrein. De ecologische functie primeert echter: de maatregelen voor de economische en sociale functie mogen het vervullen van de ecologische functie niet bemoeilijken of verhinderen.

De ecologische functie

De ecologische functie van een natuurterrein wordt gedefinieerd als zijnde betrekking hebbende op “de rol van het terrein in het kader van het natuurbehoud en de milieubeschermdende rol ervan”. Beheer in functie van de ecologische functie gebeurt door operaties die gericht zijn op “de gewenste natuurstreefbeelden”, “het behoud van de biologische biodiversiteit”, “de instandhouding van het natuurlijk milieu” en/of het “het tegengaan van nadelige externe beïnvloeding”. Alle plannen zullen deze functie moeten invullen (zie verder).

De economische functie

De economische functie van een natuurterrein wordt omschreven als “het optimaal benutten van ecosysteemdiensten, waaronder de duurzame productie van goederen of diensten, die binnen dit terrein gerealiseerd kunnen worden”. In tegenstelling tot wat bij de ecologische functie het geval is, wordt hier niet omschreven om welke categorieën operaties het gaat. Hoewel er bij de opmaak van het plan wel aandacht moet zijn voor deze functie, is er geen enkele verplichting en zijn er geen minimum-criteria. Plannen met een puur ecologische doelstelling, kunnen perfect.

De sociale functie

De sociale functie van een natuurterrein wordt omschreven als betrekking hebbende op “de natuurbeleving en –educatie”, “de toegankelijkheid [...] met het oog op recreatie”, “de rol van het terrein voor algemene landschapszorg en [...] onroerend erfgoed” en “voor het wetenschappelijk onderzoek”. Ook voor de sociale functie gelden er minimum-criteria, vb inzake toegankelijkheid.

Nieuwe toegankelijkheidsregeling

Onder de sociale functie valt ook de toegankelijkheid. De huidige toegankelijkheidsregels voor natuur en bossen worden compleet vervangen door een nieuw stelsel. Dat stelsel is echter bijna identiek aan het bestaande.

In bossen ZONDER beheerplan

Openbare en private wegen zijn in principe toegankelijk voor voetgangers, rolstoelgebruikers en fietsers tot 9 jaar. De beheerder kan het echter afsluiten naar eigen goeddunken, met uitzondering van de openbare wegen.

In terreinen MET beheerplan type 2,3,4 (zie verder)

Openbare en private wegen zijn in principe toegankelijk voor voetgangers, rolstoelgebruikers en fietsers tot 9 jaar. De beheerder kan het echter afsluiten naar eigen goeddunken, met uitzondering van de openbare wegen.

De afsluiting kan echter niet “volledig” zijn, er is een minimale toegankelijkheid, en dat minimaal is letterlijk te nemen: volgens de memorie van toelichting impliceert minimale toegankelijkheid “bijvoorbeeld dat een terrein één of enkele keren per jaar of voor een bepaalde doelgroep toegankelijk kan zijn”. Dat wordt verder geregeld in een toegankelijkheidsregeling.

In openbare terreinen “die beheerd worden ten behoeve van het natuurbehoud” of terreinen gekocht met aankoopsubsidies

Openbare en private wegen zijn in principe toegankelijk voor voetgangers, rolstoelgebruikers en fietsers tot 9 jaar. De beheerder kan de toegankelijkheid beperken in de volgende gevallen

- afsluiting is geregeld in een toegankelijkheidsregeling
- bij veiligheidsproblemen, jacht- of beheerwerkzaamheden
- voor soortbescherming

In openbare domeinen kunnen ook de “minder belangrijke” openbare wegen afgesloten worden.

Gemotoriseerd verkeer

buiten de openbare wegen, is in alle gevallen verboden, tenzij voor

- beheer- of jachtactiviteiten
- toezicht en opsporing
- garanderen van de veiligheid van bezoekers (sic)
- gebruik van wegen ivm bereikbaarheid van onroerende goederen
- gevallen geregeld in de toegankelijkheidsregeling

Toegankelijkheidsregeling(en) moeten enkel opgesteld worden als men afwijkt van de algemene regels. Afwijkingen (strenger of soepeler) kunnen worden geregeld (denk aan speelzones en bivakzones).

Nadere regels volgen in een uitvoeringsbesluit. Dat omvat vooral de formaliteiten ivm de toegankelijkheidsregels. Er wordt ook aangegeven dat men bepaalde voor fauna en flora risicovolle activiteiten aan een vergunning wil onderwerpen, zelfs al worden enkel de wegen gebruikt. Te denken valt aan grootschalige activiteiten, zoals wedstrijden met mountainbikers, veldrijders of cyclocrossers.

Een beheerplan is een contract

Het basisrechtsgevolg van een natuurbeheerplan is een wederkerigheidsrelatie: enerzijds zijn de beheerder van het terrein en zijn rechtsoptvolgers er toe gehouden in te staan voor de uitvoering van het plan (weliswaar met zekere afwijkingsmogelijkheden). Het Vlaamse Gewest verbindt zich er anderzijds toe om de uitvoering van de maatregelen van het plan te financieren met subsidies, althans voor natuurbeheerplannen van een hoger niveau dan type één. Deze wederzijdse verbintenis geldt in principe voor 24 jaar. Het plan kan alleen gestopt worden in gevallen van overmacht.

In die periode zijn afwijkingen op het niveau van beheermaatregelen mogelijk; afwijkingen op het niveau van de doelen vereist een wijziging van het plan via de volledige procedure.

Toezicht

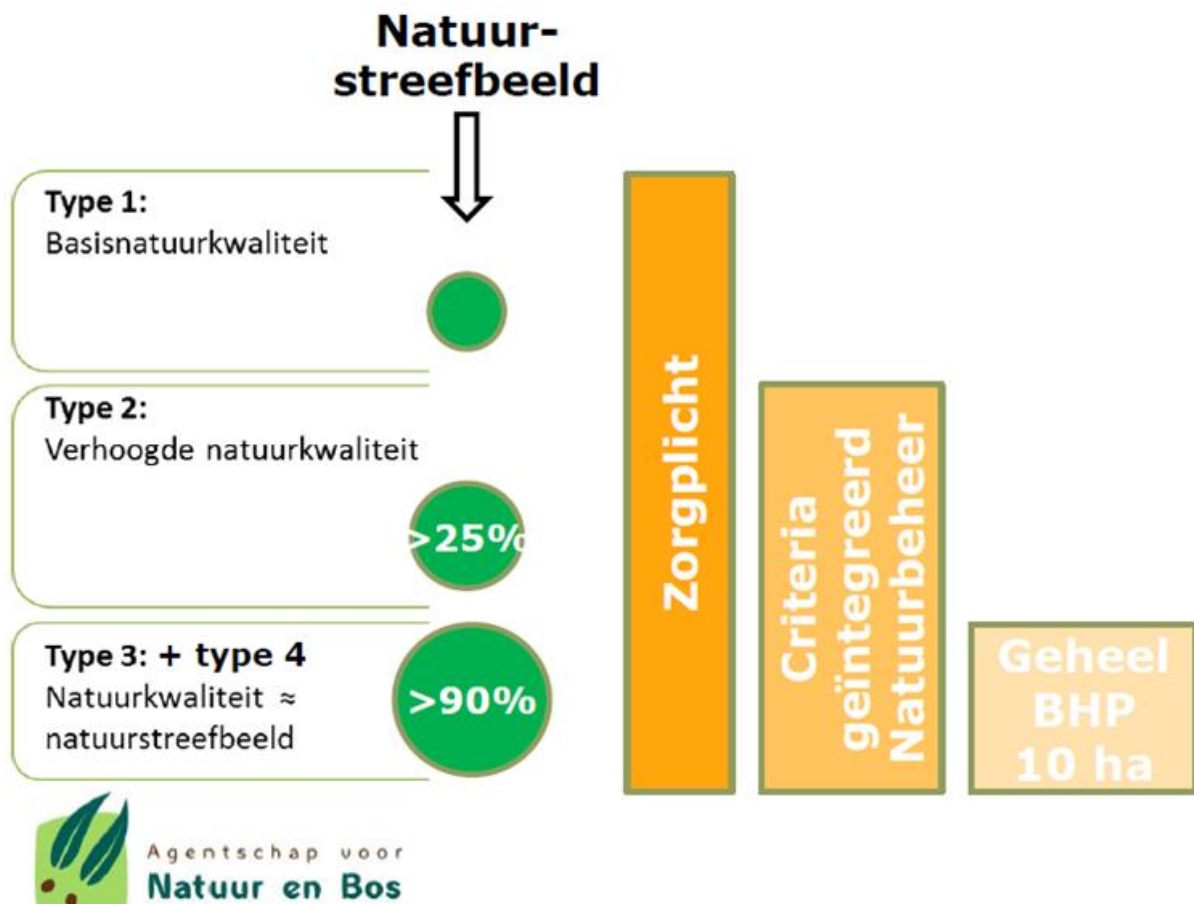
Het ANB ziet er op toe dat de beheerder van het terrein waarvoor er een natuurbeheerplan is, zich houdt aan de voorgenomen beheermaatregelen. Gebeurt dit niet, dan kan het agentschap beslissen het beheerplan “op te heffen, na de beheerder gehoord te hebben”.

Het agentschap kan aan de Vlaamse regering voorstellen dat zichzelf (ANB dus) het beheer overneemt gedurende de looptijd van het plan, indien dat van belang is voor de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen.

Als een plan wordt stopgezet, wordt de subsidiëring stopgezet en worden de subsidies teruggevorderd. Tegen deze beslissingen is er een administratief beroep mogelijk.

4 types beheerplannen

Het bestaande systeem van natuurreservaten en bosbeheerplannen, verdwijnt; in de plaats komt één systeem voor alle mogelijke types terreinen die beheerd worden ten behoeve van het natuurbehoud – dus ook vb voor bossen. Dat nieuwe systeem staat open voor iedereen. In het nieuwe systeem wordt een onderscheid voorzien inzake ambitieniveau.

De verschillende types beheerplannen. Bron: ANB

type één is gericht op het behouden van de aanwezige natuurkwaliteit.

De beheerder kiest voor het behouden van de aanwezige natuurkwaliteit (minstens de wettelijk beschermde en aanwezige natuurkwaliteit, m.i.v. het natuurlijk milieu). Er zijn géén subsidies voorzien voor of binnen type één.

type twee is gericht op het bereiken van een hogere natuurkwaliteit

Voor minstens 25% van de oppervlakte wordt de realisatie van een natuurstreefbeeld voorzien. De invulling van de sociale en economische functie wordt hierop afgestemd.

De beheerder engageert zich ook om over heel het terrein op duurzame wijze de aanwezige natuurwaarden in stand te houden. Dit zal concreter bepaald worden aan de hand van nog op te maken criteria voor duurzaam natuurbeheer (de opvolger van de criteria duurzaam

bosbeheer). Hierin zullen criteria opgenomen zijn die op het volledige terrein van toepassing zijn, zoals het minimaal behoud van de aanwezige natuurkwaliteit, belangrijke natuurwaarden en bijzondere soorten. Dit kan dus ook de verbetering van bestaande natuur en de ontwikkeling of het herstel van natuur inhouden.

Er kunnen subsidies komen voor de opmaak van de plannen, voor beheer en voor inrichting.

type drie is gericht op het bereiken van de hoogste natuurkwaliteit

De beheerder kiest voor de realisatie van het natuurstreefbeeld in het volledige gebied (of minstens 90%), met een aangepaste invulling van de sociale en economische functie.. Er kunnen subsidies komen voor de opmaak van de plannen, voor beheer en voor inrichting (een hoger percentage dan in type 2).

type vier betreft erkende reservaten

Beheerders die voor het hoogste ambitieniveau (type 3) gekozen hebben, en zich daarenboven voor de zeer lange termijn vrijwillig willen verbinden onder de vorm van een erfdienstbaarheid, kunnen ook een erkenning als natuurreserveaat (type 4) verkrijgen. Er kunnen subsidies komen voor de opmaak van de plannen, voor beheer en voor inrichting (een hoger percentage dan in type 3). Aankoop- en verwervingssubsidies hangen exclusief samen met het doel de verworven terreinen te laten erkennen als reserveaat. Met de erkenning wordt een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid gevestigd van duurzaam gebruik en langdurig beheer van het terrein als natuurreserveaat.

De gebods- en verbodsbepalingen die vandaag bestaan in erkende reservaten (vb geen dieren doden, geen reclame, geen vuur stoken, etc) blijven bestaan en gelden ook voor nieuwe reservaten. Er kan wel van afgeweken worden in het beheerplan.

Willen of moeten ?

Wanneer MOET een beheerplan worden opgemaakt ?

Het uitgangspunt van het decreet is vrijwilligheid: iedere beheerder kiest zelf of hij een beheerplan opmaakt en welk ambitieniveau hij nastreeft.

Op dat principe van vrijwilligheid zijn echter een aantal uitzonderingen.

- Wie subsidies wil bekomen met betrekking tot een natuurterrein, of wie een natuurterrein erkend wil zien als reserveaat, **moet** over een goedgekeurd beheerplan beschikken.
- ANB **moet** natuurbeheerplannen opstellen voor al haar natuurdomeinen. Die moeten minstens van type 2 zijn. Ze moeten “streven naar” type 3 binnen SBZ – dit is een erg zwakke bepaling. Enkel voor terreinen “die verworven zijn met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen”, moet er een type 3 of 4 plan opgemaakt worden.
- De andere overheden zijn **niet** verplicht tot het opstellen van plannen, maar als ze het doen, moeten ze ook minstens van type 2 zijn, en “streven naar” type 3 binnen SBZ.
- Private beheerders, inclusief natuurverenigingen, zijn niet verplicht om beheerplannen op te stellen. Maar als ze het doen in VEN of in SBZ's, moeten ze minstens van type 2 zijn, en “streven naar” type 3.
- Reservaten moeten een beheerplan hebben, anders vervalt automatisch hun erkenning (en kunnen de aankoopsubsidies teruggevraagd worden).

Wanneer MAG een beheerplan worden opgemaakt ?

In principe staat het de beheerder vrij te kiezen tussen de vier hiervoor vermelde ambitieniveaus. De beheerder die wil kiezen voor type drie of vier moet wel beschikken over een terrein dat voldoende oppervlakte heeft om dit natuurstreefbeeld of natuurstreefbeelden duurzaam in stand te houden. Te kleine percelen bieden immers onvoldoende garanties voor een duurzame en doelmatige realisatie van een natuurstreefbeeld. Het terrein dient minstens in samenhang met de ruimtelijke omgeving ervan over voldoende oppervlakte te beschikken om het bestaande of het te herstellen of te ontwikkelen natuurstreefbeeld in stand te houden. Dit betekent ook dat het inherente natuurlijk milieu moet kunnen behouden of verbeterd worden. In het ontwerpbesluit wordt als voorwaarde gesteld dat de totale oppervlakte waar natuurstreefbeelden worden gerealiseerd, minstens 10 ha bedraagt “binnen een ecologisch aaneengesloten geheel”. Over de exacte betekenis hiervan, is nog discussie.

Wat MOET er in de beheerplannen staan ?

Een natuurbeheerplan moet vijf grote onderdelen bevatten:

- Verkenning
- Inventaris
- Beheerdoelstellingen
- Beheermaatregelen
- Opvolging

Over de details hiervan is een uitvoeringsbesluit in opmaak. Een natuurbeheerplan moet steeds overeenstemmen met de relevante instandhoudingsdoelstellingen, soortenbeschermingsprogramma's, vastgestelde natuurrichtplannen, managementplannen Natura 2000 of managementplannen. Voor natuurdomeinen, openbare domeinen en terreinen die verworven werden met subsidies op grond van het Natuurdecreet, moet er “maximaal afgestemd” worden met de toepasselijke bepalingen van het managementplan Natura 2000.

Wat MAG er in de beheerplannen staan ?

In het decreet zelf worden weinig uitspraken gedaan aangaande de verdere inhoud van beheerplannen. De inhoud zal grotendeels gestuurd worden door twee uitvoeringsbesluiten: het Uitvoeringsbesluit criteria duurzaam natuurbeheer (de opvolger van de criteria duurzaam bosbeheer) en het Uitvoeringsbesluit over de beheerplannen. In het ontwerp van het Uitvoeringsbesluit beheerplannen, is de belangrijkste beperking de lijst van mogelijke natuurstreefbeelden – hierover is nog volop discussie.

Daarnaast is er integratie mogelijk tussen een natuurbeheerplan en een beheerplan in het kader van het Onroerend erfgoed-decreet. Dit is nieuw.

Visiegebieden

Zeg niet “visiegebied”, maar zeg “globaal kader”. De term “visiegebied” vervalst, maar in de feiten komt het idee terug onder de titel “globaal kader”. In de erkenning van een reservaat kan een gebied opgenomen zijn, wat betrekking heeft op de in de ruimere omgeving bij het reservaat gelegen percelen “die verder kunnen bijdragen tot de realisatie van de globale

visie in het natuurbeheerplan”. De Vlaamse Regering kan nadere regelen bepalen voor de inzet van specifieke instrumenten met betrekking tot de realisatie van visiegebieden.

Uitbreidingsperimeters en voorkooprecht

De mogelijkheid van een uitbreidingszone bij reservaten, in functie van het uitoefenen van een voorkooprecht, wordt afgeschaft, maar de bestaande uitbreidingszones blijven bestaan, voor zover ze buiten SBZ liggen. Ze worden wel binnen de drie jaar geëvalueerd en herafgebakend door de Vlaamse Regering in functie van de IHD's, de criteria voor natuurreservaten en “zuinig ruimtegebruik”. Hoe dit praktisch zal gebeuren staat nog niet vast. Het voorkooprecht in die uitbreidingszones blijft (voorlopig) wel bestaan.

Binnen SBZ wordt het voorkooprecht op de uitbreidingsperimeters in de eerste fase vervangen door een voorkooprecht in alle groene bestemmingen. Dit voorkooprecht vervalt echter op het moment dat er zoekzones zijn – op dat moment komt er voorkooprecht in de zoekzones (ongeacht de ruimtelijke bestemming). Wat dus een meer gunstige uitgangssituatie is.

Het voorkooprecht in het VEN blijft.

De overname van het beheer door ANB doet een nieuw voorkooprecht ontstaan.

Subsidies

Het decreet zorgt voor een rechtsbasis voor subsidies voor

- De opmaak van plannen, type 2,3,4
- Uitvoering natuurbeheer en -inrichting van goedgekeurde plannen
- Aankoop of verwerven zakelijk recht – ifv reservaten
- Openstelling en aanleg van infrastructuur daarvoor
- Onthaal van bezoekers in erkende reservaten

De criteria en procedures zijn allemaal verder te bepalen.

Andere wijzigingen

Standstill

Het standstill-beginsel wordt specifiek toepasselijk gemaakt op de resultaten inzake natuurkwaliteit als gevolg van de uitvoering van een beheerplan. Dit betekent dat de beheerder, na uitvoering van het plan, **verplicht is om het resultaat te behouden**.

Bos

Er komen een aantal strengere bepalingen inzake boscompensatie:

- Voor ontbossingen **groter dan drie hectare** is vanaf nu steeds een volledige **compensatie in natura** vereist. De integrale compensatie in natura betreft ten minste een gelijke oppervlakte.
- Voor ontbossingen van bossen die een bijdrage kunnen leveren aan de realisatie van de **instandhoudingsdoelstellingen**, bedraagt de compensatie een **drievoud** van de ontboste oppervlakte.
- Tenslotte nog een rechtzetting: bij het opstellen van het regelgevend kader voor boslandbouwsystemen, was een “achterdeur” ontstaan waardoor alle **populieren** op grasland vrijgesteld werden van boscompensatie. Die deur is terug dicht.

Regionale landschappen en bosgroepen: over naar provincie

De definities van regionale landschappen en bosgroepen worden afgeschaft met daarbij inbegrepen de decretale verankering van hun taakstelling. Er wordt volstaan met de bepaling dat de provincies bevoegd zijn “voor de erkenning, subsidiëring en opvolging van” resp. regionale landschappen of van bosgroepen.

Poldergraslanden

De Vlaamse regering zal een ontwerpkaart vaststellen (op voorstel van het INBO), en start hierrond een openbaar onderzoek. Vervolgens volgt een hele procedure, die ermee eindigt dat : “De Vlaamse Regering stelt binnen 210 dagen na de begindatum van het openbaar onderzoek, de kaart van de historisch permanente graslanden definitief vast, en bepaalt voor welke graslanden er een verbod op het wijzigen van de vegetatie of een vergunning voor het wijzigen van de vegetatie van toepassing is”.

Bronnen

Advies van de Minaraad en SALV over het Ontwerpdecreet en -besluit multifunctioneel natuurbeheer.

<http://www.minaraad.be/adviezen/2013/ontwerpdecreet-en-besluit-multifunctioneel-natuurbeheer-adviesvragen>

Persbericht minister Joke Schauvliege van 25/04/2014:

“Nieuw Natuurdecreet sleutel voor uitvoering van 36 doelstellingen voor Europese natuur in Vlaanderen”

<http://www.jokeschauvliege.be/content/nieuw-natuurdecreet-sleutel-voor-uitvoering-van-36-doelstellingen-voor-europese-natuur-vlaan>

Persbericht minister Joke Schauvliege van vrijdag 31 januari 2014: “Nieuw Natuurdecreet vereenvoudigt complexe regelgeving en richt zich nu tot iedereen”.

<http://www.jokeschauvliege.be/content/nieuw-natuurdecreet-vereenvoudigt-complexe-regelgeving-en-richt-zich-nu-tot-iedereen>

Parlementaire documenten (Vlaams Parlement)

<http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showParlInitiatief.action?id=923500>

Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van het Vlaams Natura 2000-programma, de managementplannen Natura 2000, de zoekzones en de actiegebieden voor de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitat.

Nog niet publiek beschikbaar.

Ontwerp van besluit van de Vlaamse regering betreffende de natuurbeheerplannen en de erkenning van natuurreervaten.

Nog niet publiek beschikbaar.

Woordenboek en afkortingen

Actiegebied

Actiegebieden zijn milieudrukzones binnen en buiten Natura 2000-gebieden waarbinnen maatregelen nodig zijn om de gunstige staat van de geselecteerde Europese habitats en soorten te kunnen bereiken. Binnen deze gebieden duidt men de aan te pakken milieuknelpunten aan en lijst men de nodige maatregelen op. Deze zones spelen geen rol bij passende beoordelingen.

G-IHD en S-IHD (en de onderlinge relatie)

De G-IHD zijn de gewestelijke instandhoudingsdoelen ofwel natuurdoelen op Vlaams niveau voor de Europese Habitats en Soorten waarvoor Vlaanderen een grote verantwoordelijkheid draagt. Het INBO zorgde voor de wetenschappelijke basis, het ANB formuleerde de doelen. Ze vormen het kader voor het opstellen van de S-IHD of gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelen, die gelden voor Natura 2000-gebieden en -soorten. De G-IHD werden reeds in 2010 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De S-IHD werden pas definitief goedgekeurd in april 2014.

IHD, VEN, SBZ en Natura 2000 (+ de onderlinge relatie)

Het VEN, ofwel het Vlaams Ecologisch netwerk (1997) was een vervolg op de Groene Hoofdstructuur (1991) en een betere poging om de EU-natuurrichtlijnen te vertalen naar het Vlaamse grondgebied. Het is echter een netwerk dat vooral op kaart bestaat, zonder concrete invulling van meetbare doelen voor habitats en soorten. Voor de uitvoering van het VEN werd heel wat Vlaams en lokaal overleg gepleegd, wat na een gebrekkige uitvoering tot heel wat kritiek leidde. En eveneens zorgde voor een zeer sceptische houding bij natuurverenigingen t.o.v. de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) voor het Natura 2000-netwerk.

Naar aanleiding van het conflict rond de uitbreiding van de Haven van Antwerpen rond het Deurganckdok (1999-2000), werd de nood zichtbaar om toch instandhoudingsdoelen (IHD) op te maken, als zeer concreet en werkbaar kader voor het laten samengaan van economie en ecologie. De aanpak in de Antwerpse haven leidde tot de start van een breed en langdurig overleg over de opmaak van IHD voor alle Natura 2000-gebieden en soorten.

Natura 2000-gebieden noemt men ook speciale beschermingszones (SBZ), waarbij SBZ-V staat voor de Vogelrichtlijngebieden en SBZ-H voor de Habitatrichtlijngebieden. Samen vormen deze gebieden het Natura 2000-netwerk, een grensoverschrijdend netwerk van natuurgebieden waar alle Europese lidstaten aan meewerken.

Leefgebied van een soort

Een leefgebied van een soort omvat vaak verschillende Europese en/of Vlaamse natuurtypes waarbinnen een dier zich voortplant, naar voedsel zoekt of een nest maakt. Omdat deze natuurtypes zowel Europees als Vlaams beschermd kunnen zijn, en de juiste omvang per natuurtype onvoldoende gekend is, bestaan er geen concrete kaarten van leefgebieden van dieren. Wel werden de regionaal belangrijke biotopen die behoren tot een leefgebied opgesomd en zo goed mogelijk afgebakend op een kaart. Het INBO werkt nu nog aan een betere kartering van leefgebieden voor soorten. Het in kaart brengen van deze

leefgebieden is nodig om alle doelen juist te kunnen lokaliseren op perceelsniveau en te voorkomen dat de doelen voor vb habitats de bescherming van deze leefgebieden bemoeilijken.

Managementplan Natura 2000

Dit is een actieplan dat per speciale beschermingszone wordt opgemaakt, en dat op perceelsniveau bepaalt welk doel waar zal gerealiseerd worden, door wie, en wat de eventuele milieuknelpunten zijn die daarvoor aangepakt moeten worden.

Het ANB is verantwoordelijk voor de opmaak van de plannen. De opmaak gebeurt in 3 fases (zie daarvoor rond uitvoering)

Natura 2000-programma

Dit overzichtsprogramma is een concretisering van de G-IHD en bevat de algemene lijnen op Vlaams niveau die als basis dienen voor de opmaak van de Managementplannen voor alle Natura 2000-gebieden. Binnen dit programma zal ook een stand van zaken bijgehouden worden in welke mate de Managementplannen alle doelen invullen en waar er dus nog gaten zitten.

Passende beoordeling

Een passende beoordeling is onderdeel van een vergunningsaanvraag en beoordeelt of een geplande activiteit al dan niet een 'significant' effect heeft op het bereiken van een instandhoudingsdoel van een Europees beschermde zone. Als het bereiken van het doel niet gestoord wordt, kan de activiteit doorgaan. Indien er wel een effect is, wordt gekeken of dat vermeden kan worden door de activiteit aan te passen (vb te verplaatsen), of wordt - indien het gaat om een activiteit van groot maatschappelijk belang - gekeken of er gecompenseerd kan worden.

Soortenbeschermingsprogramma (SBP)

Dit is een actieprogramma dat bepaalt wat de beste leefgebieden voor een soort in heel Vlaanderen zijn en waar men dus best welke maatregelen moet nemen om een soort in een gunstige staat te houden of te brengen. Deze programma's worden opgemaakt voor Europees en Vlaams beschermde soorten en soorten die zich in de eerste vier categorieën van de rode lijsten staan. Er bestaat een prioriteitenlijst van soorten waarvoor men de komende jaren een SBP zal opmaken. Tijdens het IHD-overleg werd door het ANB besloten om voor soorten die voornamelijk buiten de beschermde gebieden voorkomen een SBP te maken.

Zoekzone

Een zoekzone is een zone die 1,5 tot 3 keer groter is dan de nodige oppervlakte waarbinnen een S-IHD gerealiseerd moet worden. Ze wordt afgebakend op basis van natuurpotentiekarten en houdt ook rekening met de socio-economische situatie (vb zo ver mogelijk van economische gebieden). Naarmate de opmaak van de Managementplannen de S-IHD toewijzen aan bepaalde deelgebieden en gevat zijn door een contract, verkleint de zoekzone voor een S-IHD.

De zoekzone is van belang bij passende beoordelingen, gezien passende beoordelingen rekening houden met de volledige zoekzone. Vergunningsaanvragers hebben er dus alle belang bij dat die zoekzones snel afnemen en de IHD tijdig gerealiseerd worden. Op deze manier zijn de zoekzones een dwingende motor om doelen concreet toe te wijzen aan deelgebieden en ze ook effectief uit te voeren.

Afkortingen

ANB Agentschap voor Natuur en Bos

BWK Biologische waarderingskaart

G-IHD Gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen

IHD Instandhoudingsdoelstellingen

INBO Instituut voor Natuur en Bos

LSVI Lokale staat van instandhouding

SBP Soortenbeschermingsprogramma

SBZ Speciale beschermingszone (ook wel Habitatrichtlijngebied, of Vogelrichtlijngebied, of Natura 2000 gebied genoemd)

SBZ-H Habitatrichtlijngebied

SBZ-S Speciale beschermingszone in Sigma-gebied

SBZ-V Vogelrichtlijngebied

S-IHD Gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen

VEN Vlaams ecologisch netwerk

VLM Vlaams landmaatschappij

VMM Vlaamse milieumaatschappij